

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 5906/2023
11.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Драгане Бољевић и Бранке Дражић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драгана Јанковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, чији је законски заступник Државно правобранилаштво Београд, Одељење у Краљеву, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 249/22 од 21.10.2022. године, у седници већа одржаној дана 11.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 249/22 од 21.10.2022. године у делу којим је одбијена жалба тужиоца и потврђена пресуда Основног суда у Чачку Прр1 120/20 од 27.09.2021. године у ставу другом изреке, исправљена решењем истог суда Прр1.120/20 од 20. 12. 2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Чачку Гжрр 249/22 од 21.10.2022. године и пресуда Основног суда у Чачку Прр1 120/20 од 27.09.2021. године, исправљена решењем истог суда Прр1 120/20 од 20.12.2022. године, у деловима који је означени у претходном ставу изреке ове пресуде, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати законску затезну камату на износ од 129.723,00 динара за период од 01.04.2010. године до 17.04.2019. године, у року од осам дана.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу на име трошкова поступка по правним лековима исплати износ од 36.000,00 динара, у року од осам дана.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку Прр1 120/20 од 27.09.2021. године, која је исправљена у делу става другог изреке решењем истог суда Прр1 120/20 од 20.12.2022. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року учињене у извршном

поступку који се води пред Основним судом у Чачку у предмету И 492/14, исплати потраживање ради чије наплате је одређено извршење решењем о извршењу Основног суда у Чачку И 492/14 од 26.02.2014. године и то износ од 129.723,00 динара са законском затезном каматом почев од 18.04.2019. године као даном подношења тужбе до исплате, те износ од 43.236,00 динара, а све на терет буџетских средстава Републике Србије, у оквиру средстава која су намењена покрићу текућих расхода Основног суда у Чачку, од којих се преузимају расходи за запослене и текуће одржавање објеката и опреме, у року од осам дана од пријема пресуде. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тражена исплата законске затезне камате на досуђени износ од 129.723,00 динара за период од 01.04.2010. године до 17.04.2019. године. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу надокнади парничне трошкове у износу од 96.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Чачку Гжрр 249/22 од 21.10.2022. године, одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и тужене, првостепена пресуда потврђена и одбијени захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у делу којим је потврђена првостепена пресуда ставу другом изреке, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да Врховни суд о ревизији одлучи као о посебној по члану 404. Закона о парничном поступку.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20) прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, посебна ревизија тужиоца у овом спору је дозвољена ради усклађивања другостепене пресуде у побијаном делу са одлукама Европског суда за људска права и одлукама Уставног суда донетим у поступку по уставним жалбама поверилаца новчаних потраживања из радног односа према дужницима против којих се води извршни поступак у којем је утврђена повреда права тужиоца на суђење у разумном року.

Из наведеног разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија основана.

У поступку доношења побијане пресуде, није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем извршног суда од 26.02.2014. године, одређено је, на основу правноснажне пресуде од 30.04.2012. године, ради

намирења новчаног потраживања тужиоца из радног односа према послодавцу ФРА „Алат за унутрашњи навој“ д.о.о. Чачак, које се састоји од 129.723,00 динара на име главнице, законске затезне камате на овај износ почев од 01.04.2010. године до исплате, трошкова парничног поступка у износу од 24.021,00 динара и трошкова извршења у износу од 19.215,00 динара, преносом новчаних средстава са рачуна извршног дужника на рачун извршног повериоца. Извршење није спроведено из разлога што у поступку извршења није пронађена имовина на којој би се извршење могло спровести. Већински власник акција послодавца тужиоца је Република Србија. Решењем Основног суда у Чачку Р4 И 6/18 од 23.01.2018. године утврђена је повреда права тужиоца на суђење у разумном року у наведеном извршном поступку.

Нижестепени судови налазе да је тужена на основу одредби чланова 4, 22, 31. и 32. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 58. Устава Републике Србије, те у складу са праксом Европског суда за људска права и одлукама Уставног суда у обавези да тужиоцу надокнади штету због изосталог намирења потраживања из радног односа од послодавца, над чијим капиталом је држава већински власник. Становишта су да тужиоцу на износ главнице потраживања из радног односа не припада законска затезна камата од момента када му је призната извршном исправом, већ од момента подношења тужбе у овој парници, када је позвао тужену да му надокнади штету. Ово је разлог што се побијаним делом правноснажне пресуде одбија тужбени захтев за исплату законске затезне камате на износ потраживања од 129.723,00 динара за временски период од 10.04.2010. године до 17.04.2019. године.

По становишту Врховног суда погрешно су нижестепени судови применили материјално право.

Одредбом члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“ бр. 40/15), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року.

Одредбом члана 185. став 1. Закона о облигационим односима, прописано је да је одговорно лице дужно да успостави стање које је било пре него што је штета настала, а одредбом члана 186. овог закона, да је обавеза накнаде штете доспела од тренутка настанка штете.

Европски суд за људска права је у предметима у односу на Србију изразио став да за неисплаћена потраживања запослених према друштвеним предузећима и предузећима са претежно друштвеним капиталом, као субјеката под контролом државе, досуђена правноснажном судском одлуком која су у извршном поступку остала ненаплаћена дужи временски период, одговара Република Србија из сопствених средстава. Уставни суд је, ослањајући се на праксу међународних институција, у одлукама којима је усвајао уставну жалбу због повреде права на имовину из члана 58. Устава Републике Србије, услед неспровођења решења о извршењу, ради принудне наплате потраживања из радног односа од предузећа са већинским друштвеним капиталом, утврђивао право подносиоца уставне жалбе на накнаду материјалне штете у висини износа опредељених решењем о извршењу, умањених за евентуално наплаћене износе по том основу.

У конкретном случају решењем о извршењу је утврђено право тужиоца на принудно намирење износа главнице од 129.723,00 динара са законском затезном каматом од 01.04.2010. године, као и трошкова парничног и извршног поступка, које износе би наплатио у поступку принудног извршења на имовини под контролом тужене Републике Србије, за случај да је поступак окончан у разумном року. Стога, тужена је у обавези да доведе тужиочеву материјалну ситуацији у оно стање у ком би се налазила да није било штетне радње, неделотворног поступања у поступку принудног намирења потраживања из радног односа, па је тужбени захтев у целисти основан.

Из изнетих разлога, одлука у ставу другом изреке, донета је на основу члана 416. став 1. ЗПП.

На основу одредби чланова 165. став 1. и 154. ЗПП, ставом трећим изреке одлучено је о трошковима поступка, којима се тужилац оправдано изложио изјављивањем жалбе и ревизије. Трошкови су досуђени према опредељеном захтеву, а састоје се од награде за састав жалбе и ревизије у износу од по 18.000,00 динара.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић